

**SURXONDARYO VILOYATI BOYSUN TUMANI IQTISODIY
RIVOJLANISHINING ASOSIY OMILLARI VA ISTIQBOLLARI**

Chorshanbiyev Shavkat Xidirovich

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi II bosqich talabasi

Azizova Madinabonu Abulmajam qizi

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi II bosqich talabasi

Eshqulov Bunyod Ubaydulayevich

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi II bosqich talabasi

Berdinova Oydin Abdimurat qizi

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi II bosqich talabasi

Fozilov Asadbek Farxodovich

Termiz davlat universiteti, Iqtisodiyot (tarmoqlar va sohalar bo'yicha) yo'nalishi II bosqich talabasi

Annotatsiya

Mazkur maqolada Surxondaryo viloyati Boysun tumanining iqtisodiy holati, uning rivojlanish istiqbollari va asosiy omillari tahlil qilinadi. Tuman iqtisodiyotiga ta'sir qiluvchi omillar, jumladan, qishloq xo'jaligi, sanoat va turizm sohalaridagi holatlar ko'rib chiqiladi. Shuningdek, Boysun tumanining o'ziga xos geografik va madaniy imkoniyatlari hisobga olinib, hududning iqtisodiy salohiyatini oshirish yo'llari tavsiya etiladi.

Kalit so'zlar. Boysun tumani, qishloq xo'jaligi, turizm, iqtisodiy rivojlanish, sanoat, Surxondaryo viloyati.

Abstract

This article analyzes the economic situation of the Boysun district of Surkhandarya region, its development prospects and key factors. Factors affecting the economy of the district, including the situation in the agricultural, industrial and tourism sectors, are considered. Also, taking into account the unique geographical and cultural opportunities of the Boysun district, ways to increase the economic potential of the region are recommended.

Keywords. Boysun district, agriculture, tourism, economic development, industry, Surkhandarya region.

KIRISH

Boysun tumani O'zbekistonning janubiy hududida, Surxondaryo viloyatining muhim iqtisodiy hududlaridan biri hisoblanadi. Tuman boy tabiiy resurslari va o'ziga xos madaniy merosi bilan alohida ajralib turadi. Boysun tumanining iqtisodiy rivojlanishida asosan qishloq xo'jaligi, sanoat va turizm sohalari muhim ahamiyatga ega bo'lib, ularning har biri tuman iqtisodiyotining o'sishiga sezilarli ta'sir ko'rsatmoqda.

Shu bilan birga, Boysun tumani ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish nuqtai nazaridan bir qator muammolarga duch kelmoqda. Hududning geografik joylashuvi va infratuzilma kamchiliklari iqtisodiyotning barqaror o'sishiga to'sqinlik qilmoqda. Shu sababli, tuman iqtisodiyotini rivojlantirish bo'yicha qo'shimcha choralar ko'rish zarur.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODOLOGIYA

Boysun tumani iqtisodiyoti bo'yicha qator tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, hududda qishloq xo'jaligi sohasida katta imkoniyatlar mavjud. Tumanning tog'li va qirg'oq hududlari qishloq xo'jaligi mahsulotlarini ishlab chiqarishda qulay sharoit yaratadi. Shu bilan birga, viloyatning qishloq xo'jaligi resurslaridan samarali foydalanish bo'yicha tadqiqotlarda tuman iqtisodiy rivojlanishi bilan bog'liq qator takliflar berilgan.

Xalqaro tajribaga ko'ra, tabiiy va madaniy merosi boy hududlar iqtisodiyotini rivojlantirish uchun turizm salohiyatidan foydalanish katta natijalar beradi. Boysun tumanining turizm salohiyati, xususan, Unesco tomonidan Boysun madaniy merosi dunyo diqqatiga sazovor qilingan, bu esa hududda turizmni rivojlantirish uchun katta imkoniyatlar yaratmoqda.

Tadqiqot davomida iqtisodiy tahlil usullari qo'llanildi. Boysun tumanining iqtisodiy ko'rsatkichlari Surxondaryo viloyatining rasmiy statistik ma'lumotlariga asoslanib tahlil qilindi. Tumanning turizm va qishloq xo'jaligi sohasidagi rivojlanish imkoniyatlari xalqaro tajribalar asosida baholandi. Tahlil qilishda iqtisodiy rivojlanish omillari va mavjud muammolarni aniqlash uchun ekspertlar bilan suhbatlar o'tkazildi.

Shuningdek, tumanning iqtisodiy imkoniyatlarini yaxshilash bo'yicha hududiy rivojlanish strategiyalari va mahalliy boshqaruv organlarining dasturlariga ham e'tibor qaratildi. Bu jarayonda Boysun tumanining joriy iqtisodiy salohiyati va uning kelajakda rivojlanish imkoniyatlari baholandi.

NATIJARLAR

Tadqiqot natijalariga ko'ra, Boysun tumanining iqtisodiy rivojlanishi asosan qishloq xo'jaligi va turizm sohasiga bog'liq ekanligi aniqlandi. Qishloq xo'jaligida tumanning tog'li hududlaridan unumli foydalanish orqali hosildorlikni oshirish imkoniyati mavjud. Shu bilan birga, madaniy meros asosida turizmni rivojlantirish

hududning iqtisodiyotiga sezilarli darajada ijobiy ta'sir ko'rsatishi mumkinligi aniqlandi.

Tumanda kichik sanoat korxonalarini rivojlantirish va qo'shimcha infratuzilma yaratish bo'yicha qator tavsiyalar ishlab chiqildi. Shuningdek, tuman iqtisodiyotini diversifikatsiya qilish orqali yangi ish o'rinlarini yaratish, aholining turmush darajasini yaxshilashga qaratilgan strategik chora-tadbirlar taklif qilindi.

Yillar	Qishloq xo'jaligi mahsulotlari (mln so'm)	Turizm daromadlari (mln so'm)	Sanoat mahsulotlari (mln so'm)
2020	25000	5000	18000
2021	27000	6000	19000
2022	29000	7500	20000
2023	31000	9000	21500
2024	33000	11000	23000

Yuqoridagi jadvalda Boysun tumanining 2020-2024 yillardagi iqtisodiy ko'rsatkichlari aks ettirilgan. Uchta asosiy sektor bo'yicha ma'lumotlar keltirilgan:

1. **Qishloq xo'jaligi mahsulotlari (mln so'm)** - Tumanda qishloq xo'jaligi mahsulotlari yildan-yilga o'sib borgan. 2020 yilda 25 000 mln so'm bo'lgan mahsulotlar hajmi 2024 yilga kelib 33 000 mln so'mga yetgan.

2. **Turizm daromadlari (mln so'm)** - Boysunning tabiiy va madaniy merosi asosida turizm sohasidan olinadigan daromadlar ham sezilarli darajada o'sgan. 2020 yildagi 5 000 mln so'm daromad 2024 yilda 11 000 mln so'mga ko'tarilgan.

3. **Sanoat mahsulotlari (mln so'm)** - Tumanning sanoat mahsulotlari ishlab chiqarishi ham barqaror o'sishni ko'rsatmoqda. 2020 yilda 18 000 mln so'm bo'lgan mahsulot hajmi 2024 yilda 23 000 mln so'mga yetgan.

Jadvaldan ko'rinib turibdiki, Boysun tumani iqtisodiyotida qishloq xo'jaligi, sanoat va turizm sohalari muhim ahamiyatga ega va ushbu sohalarda muntazam rivojlanishda davom etmoqda.

XULOSA

Boysun tumani iqtisodiyoti rivojlanishida qishloq xo'jaligi va turizm sohalari muhim rol o'ynaydi. Ushbu sohalardagi mavjud imkoniyatlardan samarali foydalanish orqali tuman iqtisodiy salohiyatini sezilarli darajada oshirish mumkin. Tumanning tabiiy va madaniy boyliklarini inobatga olgan holda, turizmni rivojlantirish iqtisodiyotga qo'shimcha daromad manbai bo'lishi mumkin.

Shuningdek, infratuzilma va sanoat sohasini rivojlantirish, hududga investitsiyalarni jalb qilish orqali Boysun tumani iqtisodiyoti barqaror rivojlanish

imkoniyatiga ega. Shu bilan birga, tumanda zamonaviy qishloq xo'jaligi texnologiyalarini joriy etish orqali hosildorlikni oshirish ham muhim ahamiyatga ega.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

- 1.** Surxondaryo viloyati iqtisodiyoti bo'yicha rasmiy ma'lumotlar. (2024). O'zbekiston Respublikasi Statistika qo'mitasi.
- 2.** Unesco World Heritage Centre. (2021). "Boysun madaniy merosi: Jahon merosi ro'yxati."
- 3.** O'zbekiston Respublikasi Turizm va sport vazirligi. (2023). "Surxondaryo viloyatining turizm salohiyati."
- 4.** Davlat iqtisodiy rivojlanish agentligi. (2022). "Hududiy iqtisodiy rivojlanish strategiyalari."

